

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP REJONOWY
19 stycznia 2021 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 36 zadań, na których rozwiązanie masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego RKK		

...../1

Zadanie 1. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym ułożono wydarzenia w poprawnej kolejności chronologicznej, to:

- A. zajęcie Palestyny przez Rzymian, budowa świątyni przez króla Salomona, początek niewoli babilońskiej Żydów, wyjście Żydów z niewoli egipskiej.
- B. wyjście Żydów z niewoli egipskiej, budowa świątyni przez króla Salomona, początek niewoli babilońskiej Żydów, zajęcie Palestyny przez Rzymian.
- C. wyjście Żydów z niewoli egipskiej, początek niewoli babilońskiej Żydów, budowa świątyni przez króla Salomona, zajęcie Palestyny przez Rzymian.
- D. początek niewoli babilońskiej Żydów, wyjście Żydów z niewoli egipskiej, zajęcie Palestyny przez Rzymian, budowa świątyni przez króla Salomona.

Ilustracje do zadań 2. i 3.

Źródło 1. Rzeźby

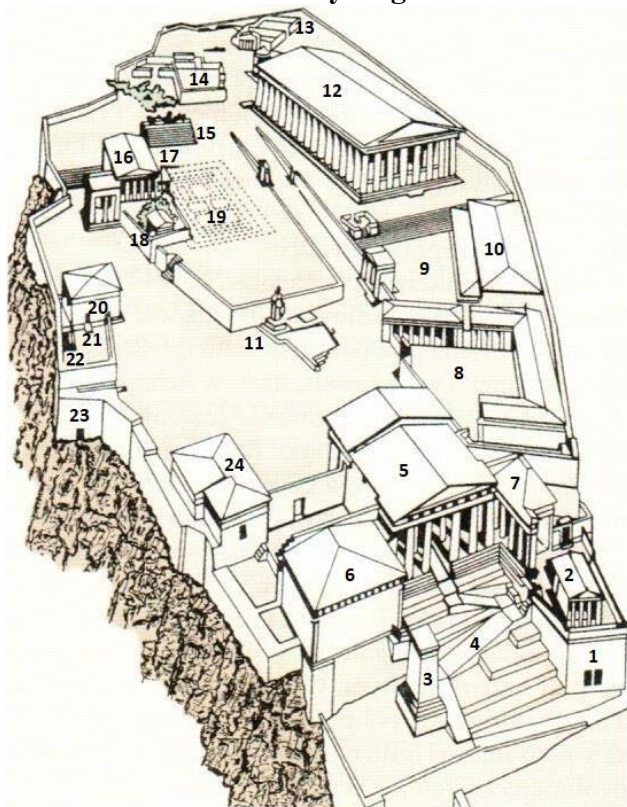

Źródło: H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2002, s. 148, 483,

https://en.wikipedia.org/wiki/National_..._.jpg

<https://www.historiasztuki.com.pl/kodowane/005-00-06-HISTORIA-RZEZBY-BARKLAS-eng.php>

Źródło 2. Plan zabudowy wzgórza w Atenach

Źródło: red. A. Krawczuk, *Świat okresu cywilizacji klasycznych* [w:] *Wielka historia świata* t. 3, Kraków 2005, s. 130.

...../3

Zadanie 2. (0-3 pkt)

Do każdej rzeźby oznaczonej cyframi 1-3 dobierz jej twórcę spośród podanych (A-E). W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybranego rzeźbiarza.

2.1.	Rzeźba oznaczona cyfrą 1.	A	B	C	D	E
2.2.	Rzeźba oznaczona cyfrą 2.	A	B	C	D	E
2.3.	Rzeźba oznaczona cyfrą 3.	A	B	C	D	E

- A. Fidiasz
- B. Myron
- C. Leonardo da Vinci
- D. Gianlorenzo Bernini
- E. Michał Anioł Buonarroti

...../1

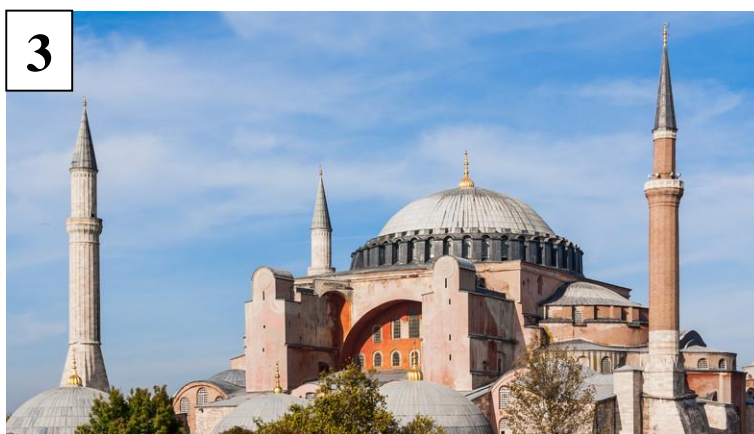
Zadanie 3. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Rzeźba (źródło 1.) oznaczona cyfrą 3 stała pierwotnie w budynku oznaczonym na planie (źródło 2.) liczbą 12.	P	F
Po wojnach perskich prace rekonstrukcyjne zabudowy wzgórza przedstawionego w źródle 2. powierzono autorowi rzeźby oznaczonej cyfrą 1.	P	F

Ilustracje i tekst do zadań 4. i 5.

Źródła:

Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej, Warszawa 2017, s. 23.
[https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/QqKk9kpTURBXy9kZDcyMGRINTZlZmJkZjZiZjZjMjRhYzY2NGZjZTRmOS5qcGeTIQMAds000c0IVZMFzQMUzQG8kwmmNzcyNzAwBoGhMAE/\[...\].jpg](https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/QqKk9kpTURBXy9kZDcyMGRINTZlZmJkZjZiZjZjMjRhYzY2NGZjZTRmOS5qcGeTIQMAds000c0IVZMFzQMUzQG8kwmmNzcyNzAwBoGhMAE/[...].jpg)
<https://i.iplsc.com/-/0006Q5U9NAJT2SV-C125-F4.jpg>

Od piątku 24 lipca 2020 r. ów skarb światowego dziedzictwa kultury został ponownie meczetem. W pierwszych od 86 lat modłach w tym miejscu wziął udział prezydent Recep Tayyip Erdogan. To on podjął oficjalną decyzję o przekształceniu istniejącego dotąd w tym miejscu muzeum. Wewnątrz świątyni białe zasłony zakryły wizerunki Marii i Jezusa, wyłączono też reflektory, które podświetlały malowidła. Urzędnicy potwierdzili, że freski i mozaiki zdobiące przepastną kopułę i centralną salę będą ukrywane na czas modlitw, ale pozostaną widoczne przez resztę czasu.

Na podstawie:

[https://www.wprost.pl/swiat/10347034/\[...\]od-dzis-jest-meczetem-prezydent-\[...\]dolaczyl-do-piatkowych-modlitw.html](https://www.wprost.pl/swiat/10347034/[...]od-dzis-jest-meczetem-prezydent-[...]dolaczyl-do-piatkowych-modlitw.html)

...../1

Zadanie 4. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie funkcje, jakie na przestrzeni swych dziejów pełniła opisana budowla, to:

- A. Kościół, meczet, muzeum, meczet.
- B. meczet, Kościół, meczet, muzeum.
- C. muzeum, meczet, Kościół, meczet.
- D. meczet, muzeum, meczet, Kościół.

...../3

Zadanie 5. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Tekst dotyczy budowli ukazanej na ilustracji **5.1.**____. Decyzję w sprawie jej dalszych losów podjęły władze **5.2.**____. W tekście wspomniano o przedstawieniach religijnych typowych dla **5.3.**____.

- 5.1.**   A. 1
          B. 2
          C. 3

- 5.2.**   A. Turcji
          B. Izraela
          C. Arabii Saudyjskiej

- 5.3.**   A. islamu
          B. judaizmu
          C. chrześcijaństwa

Teksty do zadania 6.

Tekst I

Wilhelm przeciw Anglikom zwrócił całą siłę swego gniewu. Sądząc zaś, że Harold codziennie wzrasta w siły, nakazał szybko i dobrze budować flotę do 3000 statków i w pogotowiu trzymać na kotwicach (...). Zgromadził też wielkie wojsko, a na przygotowaną flotę naładował tak silne konie, jak i najsilniejszych ludzi uzbrojonych w hełmy i pancerze. Gdy to wszystko przygotował, przy pomyślnym wietrze, z rozwiniętymi żaglami, wylądował tam, gdzie zaraz obóz najtrwalszym wałem otoczył i dzielnym wojownikom powierzył. Stąd zaraz przybył do Hastings i tam podobną robotą inny obóz umocnił.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. I, Gdańsk 2007, s. 87.

Tekst II

„Baronowie moi — rzekł cesarz — król Marsyl przysłał mi swoich posłów. Chce mi dać bogactw swoich w bród, czterysta mułów objuczonych złotem Arabii; do tego więcej niż pięćdziesiąt wozów. Podąży za mną do Akwizgranu, do mego pałacu, i przyjmie tam naszą wiarę, głosząc, iż ta jest najświętsza, i ode mnie będzie przyjmował rozkazy. Ale nie wiem, jaki jest prawdziwy jego zamiar. Panowie baronowie, kogo możemy posłać do Saracena”. Roland odpowiada: „Mogę ja jechać”. „Nie, nie pojedziesz — rzecze hrabia Oliwier. — Serce masz harde i pyszne, przyszedłbyś tam do zwady, boję się tego”.

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/....html>

Tekst III

W roku zaś Pańskim 1241 Batu wraz ze swymi wojskami, ludu srogiego i niezliczonego, przeszedłszy przez Ruś chciał wkroczyć na Węgry. Lecz zanim dotarł do granic Węgier, część swego wojska skierował przeciw Polsce. Zabiegli mu drogę bracia Bela i Koloman, królowie Węgier. Ci, straciwszy w bitwie większą część swego wojska, wreszcie uciekli. I tak Batu, pustosząc Węgry i okrutnie zabijając ludzi od największego do najmniejszego, nie oszczędzając ani płci, ani wieku, przekroczył nawet rzekę Dunaj. W tym królestwie zabawił przeszło rok, sprawiając okrutną rzeź wśród ludności i niegodziwie pustosząc miasta.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. I, Gdańsk 2007, s. 117.

Zadanie 6. (0-3 pkt)

...../3

Każdemu z tekstów I-III przyporządkuj nazwę średniowiecznego ludu, którego podboje opisuje – wybierz go spośród oznaczonych literami A-D. W każdym wierszu tabeli zaznacz wybraną odpowiedź.

- A. Madziarzy
- B. Frankowie
- C. Mongołowie
- D. Normanowie

6.1.	Tekst I	A	B	C	D
6.2.	Tekst II	A	B	C	D
6.3.	Tekst III	A	B	C	D

Ilustracja do zadania 7.

Źródło: G. Bąkiewicz, *Kazimierzu, skąd ta forsa?*, Warszawa 2016, s. 172.

...../1

Zadanie 7. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Na ilustracji przedstawiono etapy podnoszenia kwalifikacji w zawodzie rzemieślnika.	P	F
Po osiągnięciu ostatniego zilustrowanego etapu zostawało się członkiem organizacji nazywanej cechem.	P	F

...../2

Zadanie 8. (0-2 pkt)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A-D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

8.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
8.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. sprowadzenie do Polski jezuitów
- B. rozpoczęcie obrad soboru trydenckiego
- C. uchwalenie aktu konfederacji warszawskiej
- D. przybicie 95 tez na drzwiach katedry w Wittenberdze

Tabela do zadania 9.**LUDNOŚĆ POLSKI NA TLE NIEKTÓRYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH**

Lata	Polska		Włochy		Francja		Niemcy		W. Brytania		Rosja	
	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²
1000	1,25	5	7,0	24	9,0	17	5,4	10	2,5	8	8,5	2
1350	2,0	8	8,0	28	15,0	28	8,5	16	3,3	11	12,0	2
1500	3,4	13	11,0	38	15,5	29	10,8	20	5,0	16	15,1	3
1650	11,0	11	12,3	43	18,8	35	10,3	19	6,6	21	18,3	4

Źródło: *Historia Polski w liczbach*. Tom I – *Ludność. Terytorium*, Warszawa 1994, s. 20.

...../1

Zadanie 9. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W okresie od XIV do XVII w. zaludnienie wszystkich krajów europejskich systematycznie rosło.	P	F
W całym omawianym w tabeli okresie Polska pozostawała krajem o najniższej gęstości zaludnienia.	P	F

Ilustracje do zadania 10.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Nagrobek_biskupa_Andrzeja_Trzebickiego#/media/Plik:Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9A%C5%9A_Piotra_i_Paw%C5%82a_w_Krakowie_Nagrobek_biskupa_andrzeja_Trzebickiego.jpg

<http://panoramy.zbooy.pl/360/gallery/krakow-kosciol-sw-katarzyny-szopka/20080424-090221-9944-raw5d.jpg/p>

...../1

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, na której ilustracji przedstawiono barokową rzeźbę nagrobkową. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Teksty i mapa do zadania 11.

Tekst I

Tymczasem polska kawaleria zapuściła się daleko w pogoni za Moskalami i wracając na pole bitwy musiała być już wyczerpana, bitwa zaś nadal nie była rozstrzygnięta. Żółkiewski planował uderzyć na obóz szwedzki. Przegrupował swoje siły i rozkazał, aby bardziej wypoczęte chorągwie przystąpiły do ataku. Kilka z nich przełamało opór pikinierów. Widząc to, cudzoziemcy zaczęli się masowo poddawać i podjęli pertraktacje. Zdając sobie sprawę z konsekwencji tych wydarzeń, Szujski uciekł z pola bitwy. Część wojsk polskich rzuciła się do rabowania moskiewskiego obozu, inne zaś chorągwie ścigały z rozkazu Żółkiewskiego wroga.

[https://histmag.org/\[...\]6835](https://histmag.org/[...]6835)

Tekst II

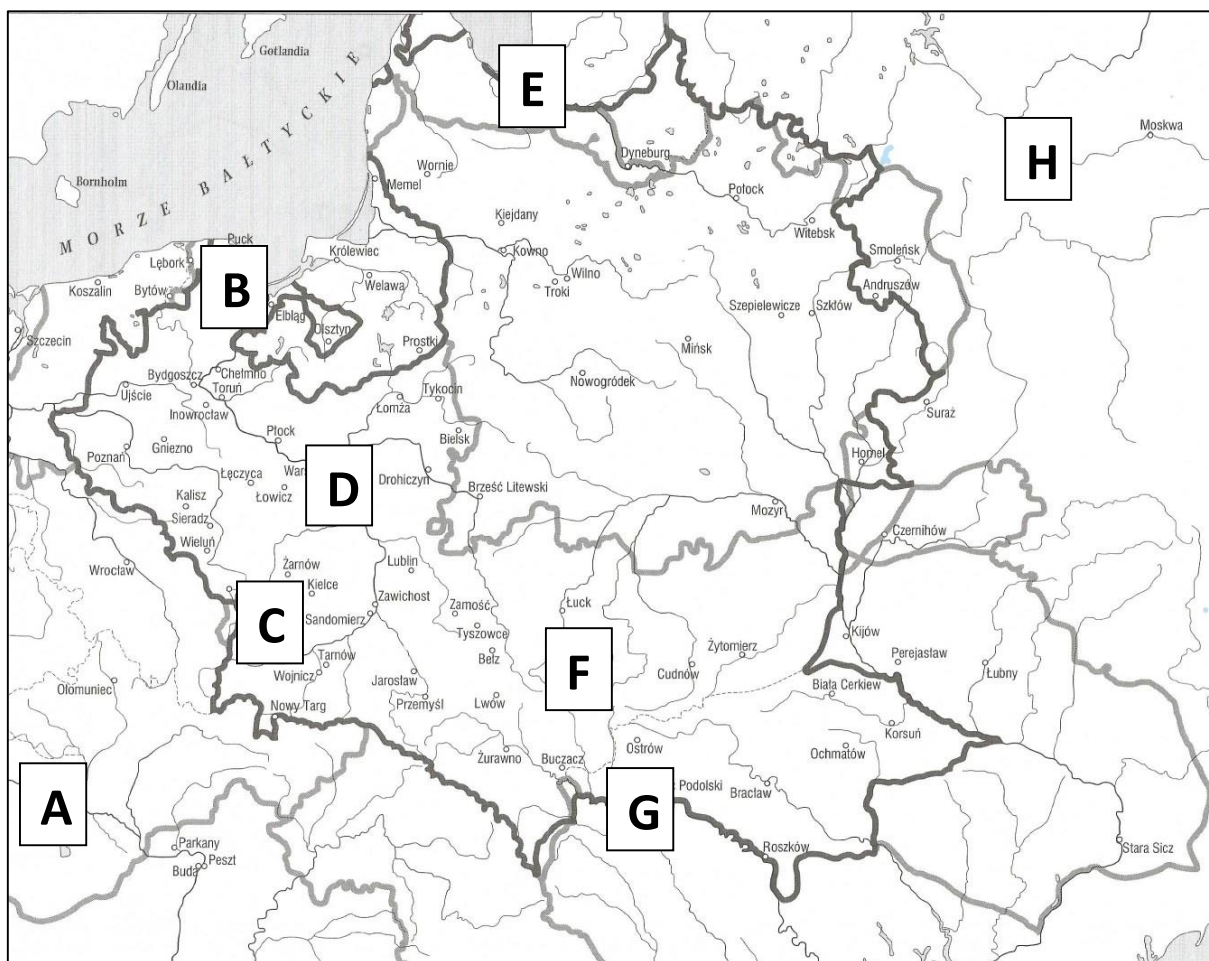
Okolo godziny 8 rozpoczął się szturm generalny. W ciągu kwadransa na odcinku polskim piechota wdarła się na nasypy wałów. Tak szybki i duży sukces był możliwy dzięki całkowitemu zaskoczeniu. Polacy wdali się jednak w walkę w namiotach – tutaj muzułmanie zaczęli powoli organizować skuteczny opór. Hussein Pasza, widząc, co się dzieje, przygotował swoją jazdę do kontrataku. Jego podstawowym zadaniem było odrzucenie Polaków poza obręb obozu. Sobieski wysłał na pomoc zagrożonej piechocie jazdę pod wodzą Dymitra Wiśniowieckiego, która skutecznie powstrzymała Turków.

[https://histmag.org/\[...\]w-historii-Polski-8688/](https://histmag.org/[...]w-historii-Polski-8688/)

Tekst III

Doszły informacje o nadciąganiu Chmielnickiego i chana, zatrzymano więc pierwsze oddziały opuszczające obóz królewski. Następnego dnia rozpoczęła się bitwa. Pierwszy dzień upłynął na obustronnych podjazdach. Polacy rozproszyli w pewnym momencie Tatarów, lecz zapędzili się zbyt daleko od obozu i stracili osłonę ogniową. Sytuację, uderzeniem pancernych z lewego skrzydła, uratował Jeremi Wiśniowiecki. Trzeciego dnia wojska polskie ustawiły się w szyku holenderskim. Za nimi przesuwiał się tabor. Po zachodzie słońca ordynicy zaczęli uciekać – pozostawiono rannych. Chan zostawił nawet na polu bitwy swój namiot.

[https://histmag.org/\[...\]pyrrusowe-zwyciestwo-Rzeczypospolitej-17067](https://histmag.org/[...]pyrrusowe-zwyciestwo-Rzeczypospolitej-17067)

Na podstawie: W. Chybowski, *Historia. Zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych. Gimnazjum*, Warszawa 2011, s. 41.

...../3

Zadanie 11. (0-3 pkt)

Każdej spośród opisanych w tekstach I-III bitew z dziejów wojen Rzeczypospolitej w XVII w. przyporządkuj miejsce na mapie, w którym się rozegrała. Wybierz miejsca bitew spośród oznaczonych na mapie literami A-H. W każdym wierszu wybierz literę, którą oznaczono na mapie miejsce bitwy.

11.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F	G	H
11.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F	G	H
11.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F	G	H

Tekst do zadania 12.

Rzekome uprawnienie do zawieszania praw lub wykonywania praw na mocy władzy królewskiej bez zgody Parlamentu jest niezgodne z prawem. Pobieranie pieniędzy na rzecz Korony bez zgody Parlamentu, jest niezgodne z prawem. Zebranie lub utrzymywanie stałej armii w królestwie w czasie pokoju bez zgody Parlamentu jest niezgodne z prawem. W celu zadośćuczynienia wszelkim skargom oraz w celu zmiany, wzmacniania i utrzymywania praw, Parlament winien być często zwoływany.

Na podstawie: http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/...-1_02.pdf

...../1

Zadanie 12. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy tekst odnosi się do ustroju wprowadzonego na przełomie XVII i XVIII w. w Anglii czy we Francji. Uzasadnij swój wybór, odwołując się do informacji zawartych w tekście.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

Tekst do zadania 13.

Dwukrólewie wywołało liczne narastające skutki. Oto w wyniku podziałów pojawiły się dwa główne centra decyzyjne związane z Augustem i Stanisławem, a do tego ośrodki dyspozycyjne różnej rangi. Rola sejmików gwałtownie wzrosła, musiały one podejmować decyzje nie tylko w sprawach własnej ziemi, lecz nieraz były wzywane do rozstrzygania o sprawach państwowych, a nade wszystko do zajmowania stanowiska wobec toczącej się wojny. Często decyzje sejmików, a nawet poszczególnych szlachciców, wymuszały obce wojska. Cierpieli na tym wszyscy, lecz najgroźniejszy był skutek – obok wojny zewnętrznej, która na początku w sposób dość jasny dzieliła szlachtę pojawiła się wojna domowa, której przebiegu nikt nie kontrolował.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 303.

...../2

Zadanie 13. (0-2 pkt)

Podaj stosowaną przez historyków nazwę wojny wewnętrznej, o której mowa w tekście. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa konfliktu: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

Teksty do zadania 14.**Tekst 1.**

Kochamy się w wolności, i słusznie, jest to dar najdroższy, dany człowiekowi od Boga. Uważmy, jakiego szacunku godna, żeby nią lekko nie szafować. Uważmy, co to za prerogatywa szlachcica polskiego być Panem sobie wielowładnym na swojej dziedzinie, bardziej panując nad swoim poddanych, niżeli król nad nim i nad równymi jemu; być *membrum corporis* Rzeczypospolitej, mieć prawo we wszystkim, co decyduje, nie ponosić żadnych w podatkach ciężarów, tylko te, które sam na siebie nakłada; obierać sędziów, a co największa samychże królów. Czy może człowiek partykularny życzyć sobie szczęśliwszej nad tę kondycji?

Na podstawie: [https://polona.pl/item/\[...\].MTc4NDA3ODk/12/#info:metadata](https://polona.pl/item/[...].MTc4NDA3ODk/12/#info:metadata)

Tekst 2.

Jestem Polakiem – to znaczy, że należę do narodu polskiego na całym Jego obszarze i przez cały czas jego istnienia; to znaczy, że czuję swą ścisłą łączność z całą Polską, która bądź cierpi prześladowanie, bądź cieszy się strzępami swobód narodowych, bądź pracuje i walczy, bądź gnuśnieje w beczynności bądź w ciemności swej nie ma nawet poczucia narodowego istnienia. Wszystko co polskie jest moje: niczego się wyrzec nie mogę. Jestem Polakiem – więc mam obowiązki polskie: są one tym większe i tym silniej się do nich poczuwam, im wyższy przedstawiam typ człowieka.

Na podstawie: [http://wsercupolska.org/przeczytaj/\[...\].pdf](http://wsercupolska.org/przeczytaj/[...].pdf)

Tekst 3.

A więc za najistotniejszą tej Ojczyźnie Sejmów uznajemy potrzebę, przystąpmyż do tych kilkunastu sposobów, które nasi zwykli dawać politycy, do utrzymywania Sejmów. Pierwszy: żeby Dwór usilniej starał się o dojście Sejmów. Trzeci: żeby na to, na co się wszyscy zgodzą, prawa stanowić i Sejmy z samymi zgodnie ustanowionymi prawami tak kończyć, żeby rwać ich nikt nie mógł. Podążmy do tych sposobów i jakkolwiek w sobie są, pokażmy ich nieskuteczność wewnętrzną do utrzymania wszystkich ordynaryjnych Sejmów.

Na podstawie: <https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/publication/295389/edition/282704/content>

...../3

Zadanie 14. (0-3 pkt)

Do każdego fragmentu tekstu (oznaczonego cyframi 1-3) dobierz jego autora (spośród oznaczonych literami A-E) i tytuł dzieła (spośród oznaczonych cyframi I-V), z którego dany fragment pochodzi. W każdym wierszu tabeli wpisz właściwe litery i cyfry.

	Autor	Tytuł
14.1. Tekst 1.		
14.2. Tekst 2.		
14.3. Tekst 3.		

Autor:

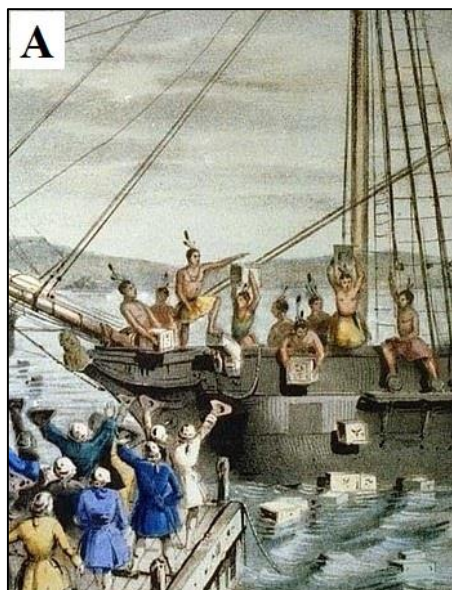
- A. Roman Dmowski
- B. Stanisław Konarski
- C. Stanisław Leszczyński
- D. Andrzej Frycz Modrzewski
- E. Aleksander Świętochowski

Tytuł:

- I. Wskazania polityczne
- II. O skutecznym rad sposobie
- III. Myśli nowoczesnego Polaka
- IV. O poprawie Rzeczypospolitej
- V. Głos wolny wolność ubezpieczający

Ilustracje do zadania 15.

Na podstawie:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/\[...\] Currier_colored.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/[...] Currier_colored.jpg)

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b8/....jpg>

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0b/....png>

<https://padresteve.files.wordpress.com/2014/12/....jpg>

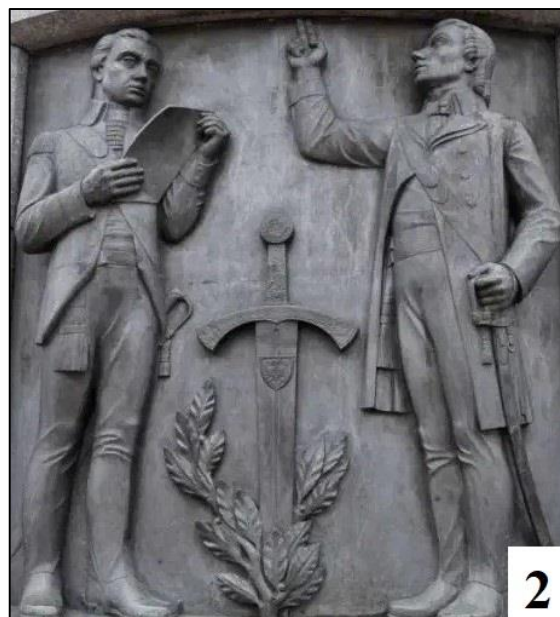
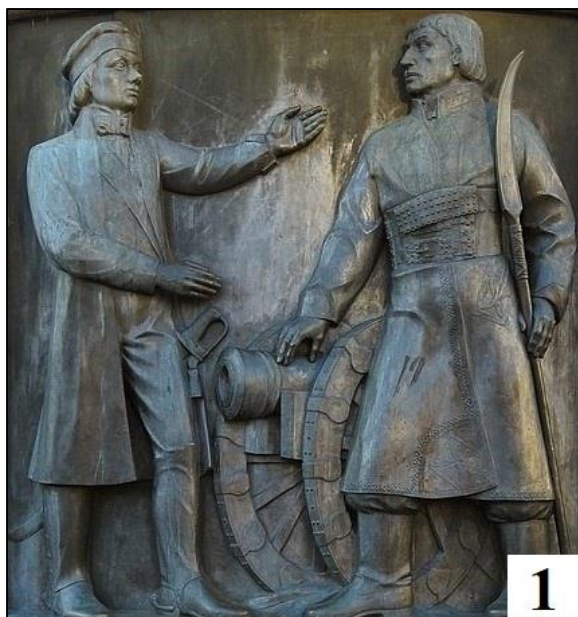
...../2

Zadanie 15. (0-2 pkt)

Spośród wydarzeń z historii Ameryki przedstawionych na ilustracjach A-D wskaż wydarzenie chronologicznie pierwsze i ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

15.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
15.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Ilustracje do zadań 16. i 17.

[https://magictravelsaroundtheworld.wordpress.com/tag/pomnik-\[/...\]/](https://magictravelsaroundtheworld.wordpress.com/tag/pomnik-[/...]/)
[https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]#media/Plik:Micha%C5%82_Stachowicz_-_\[/...\]/%C4%99_....jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]#media/Plik:Micha%C5%82_Stachowicz_-_[/...]/%C4%99_....jpg)

...../1

Zadanie 16. (0-1 pkt)

Podaj imię i nazwisko postaci, która ukazana jest na wszystkich trzech ilustracjach.

.....

...../2

Zadanie 17. (0-2 pkt)

Podaj nazwy dwóch spośród trzech wydarzeń przedstawionych na ilustracjach.

Wydarzenie na ilustracji nr ..... - .....

Wydarzenie na ilustracji nr ..... - .....

Tabela do zadania 18. (dane z II połowy XVIII w.)

	wojsko (tys. żołnierzy)	skarb państwa (mln talarów)	ludność (mln osób)	powierzchnia (tys. km ²)
Rzeczpospolita	17	2,8	13,5	730
Prusy	195	23	4,9	159
Austria	184	40	17	530
Rosja	350	27	27	4400

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 55.

...../1

Zadanie 18. (0-1 pkt)

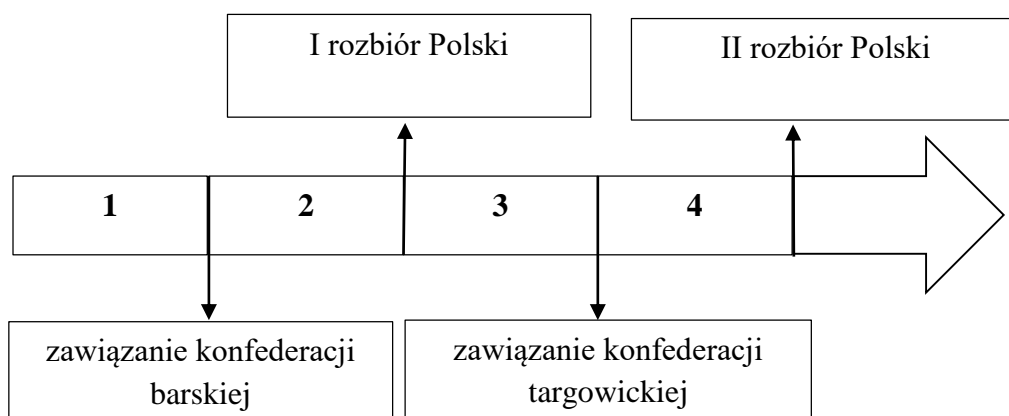
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z tabeli wynika, że to niedostatki finansowe, a nie brak potencjalnego rekruta, najmocniej przyczyniły się do słabości militarnej Rzeczypospolitej.	P	F
Zarówno pod względem swego terytorium, jak i liczebności armii, Rosja przewyższała połączone potencjały pozostałych zaborców.	P	F

Ilustracja i taśma chronologiczna do zadań 19., 20. i 21.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 156-157.

...../3

Zadanie 19. (0-3 pkt)

Do każdej postaci wymienionej w tabeli dopisz literę, którą ta postać została oznaczona na ilustracji.

19.1.	Józef Poniatowski	
19.2.	Stanisław August Poniatowski	
19.3.	Stanisław Małachowski	

...../1

Zadanie 20. (0-1 pkt)

Podaj nazwę miasta, w którym miało miejsce przedstawione na ilustracji wydarzenie.

.....

...../1

Zadanie 21. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawione na ilustracji wydarzenie miało miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 22.

Nigdy z królami nie będziem w aljansach,
Nigdy przed mocą nie ugniemy szyi;
Bo u Chrystusa my na ordynansach —
Słudzy Maryi!
[...]
Więc nie wpadniemy w żadną wilczą jamę,
Nie ukłękniemy przed mocarzy władzą;
Wiedząc, że nawet grobowce nas same
Bogu oddadzą.

J. Słowacki, *Ksiądz Marek. Poema dramatyczne w trzech aktach*,
<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/slowacki-ksiadz-marek.html>

...../1

Zadanie 22. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy słowa pieśni upamiętniają uczestników konfederacji barskiej, czy targowickiej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

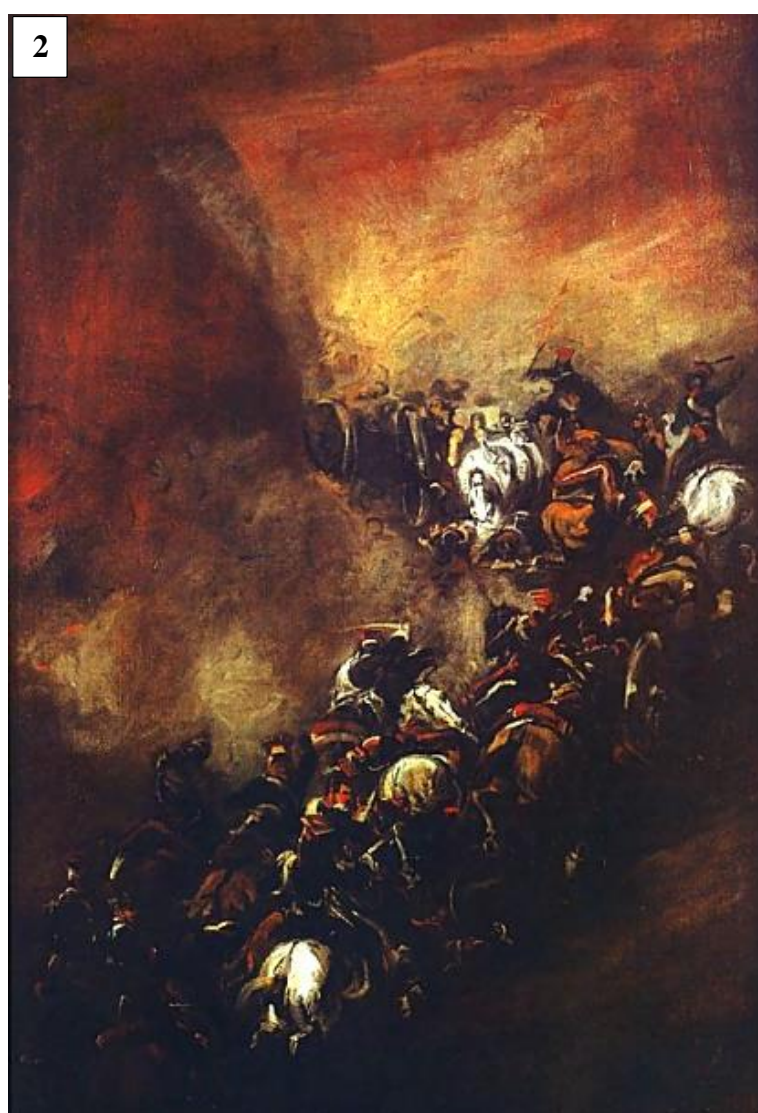
.....

Tekst i ilustracje do zadania 23.

Batalia rozpoczęła się od ataku francuskiej piechoty na pozycje hiszpańskie. Piechurzy musieli jednak szybko wycofywać się pod przygniatającym ogniem karabinów i dział przeciwnika. Wtedy to Napoleon wysłał do boju 3 szwadron 1 Pułku Szwoleżerów Gwardii Cesarskiej. Polskiemu oddziałowi dowodzonemu przez płk. Jana Kozińskiego wyznaczono zadanie zdobycia pierwszej baterii wroga. Trwająca zaledwie osiem minut szarża zakończyła się pełnym sukcesem.

Na podstawie: <https://muzhp.pl/pl/e/1807/szarza-polskich-ulanow-...>

Źródło: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 108, 114, 172.

...../3

Zadanie 23. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Tekst dotyczy bitwy zilustrowanej na obrazie oznaczonym cyfrą **23.1.** ____ . Bitwa ta miała miejsce **23.2.** ____ . Opanowanie terytorium, do którego drogę otworzyło opisane zwycięstwo, pozwoliło Napoleonowi **23.3.** ____ .

23.1.

- A. 1
- B. 2
- C. 3

23.2.

- A. przed nadaniem konstytucji Księstwu Warszawskiemu
- B. przed wysłaniem części Legionów Polskich na San Domingo
- C. przed powiększeniem Księstwa Warszawskiego o ziemie III zaboru austriackiego

23.3.

- A. ponownie osadzić swego brata na tronie królewskim Burbonów
- B. ogłosić blokadę kontynentalną skierowaną przeciwko Wielkiej Brytanii
- C. uzyskać poparcie społeczne w plebiscycie i koronować się na cesarza Francuzów

Tekst i mapa do zadań 24. i 25.

Zasada prawowitości dynastycznej, wywiedziona z fundamentalnej normy chrześcijańskiej teologii politycznej o pochodzeniu władzy z woli Bożej, określająca porządek sukcesji naturalnej w monarchii dziedzicznej. Przeciwwstawiano ją laicko-naturalistycznej doktrynie o pochodzeniu władzy od ludu (narodu); przyjęta na początku XIX w. jako podstawa odbudowy ładu europejskiego, lecz zastosowana z licznymi odstępstwami, uległa destrukcji w toku kolejnych rewolucji XIX i XX wieku.

Na podstawie: <http://www.....org/ebp-....>

E. Gombrich, *Krótką historią świata*, Poznań 2017, s. 206-261.

Zadanie 24. (0-1)

Podaj stosowaną przez historyków nazwę opisaną koncepcji politycznej.

...../1

.....

Zadanie 25. (0-1)

Rozstrzygnij, czy na mapie zilustrowano realizację koncepcji politycznej opisaną w tekście.

...../1

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Tekst do zadań 26. i 27.

Spośród ludzi, którzy trzęśli ówczesną Europą, on właśnie stał się symbolem Świętego Przymierza jako postać bez wątpienia nietuzinkowa. Książę Świętego Cesarstwa Narodu Niemieckiego, zaciążył nad całą epoką. Przez kilkadziesiąt lat tworzył politykę imperium Habsburgów, zaprzeczając tezie, że jednostki nie mają żadnego wpływu na bieg wydarzeń historycznych. Wierzył, że można, po wstrząsach rewolucji francuskiej i sukcesach Napoleona, odbudować stary wspaniały świat, do którego jako arystokrata był przyzwyczajony. W historii Polski zapisał się w czarnych barwach. Dążący do niepodległości naród polski był wśród tych, którzy płacili cenę nowego porządku w Europie. Jest symbolem bezwzględności traktowania narodowych aspiracji.

Na podstawie: [https://www.polskieradio.pl/88/156/Artykul/1441908%2C\[...\]policjant-Europy](https://www.polskieradio.pl/88/156/Artykul/1441908%2C[...]policjant-Europy)

Zadanie 26. (0-1 pkt)

Podaj nazwisko polityka, którego scharakteryzowano w powyższym tekście.

...../1

.....

Zadanie 27. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

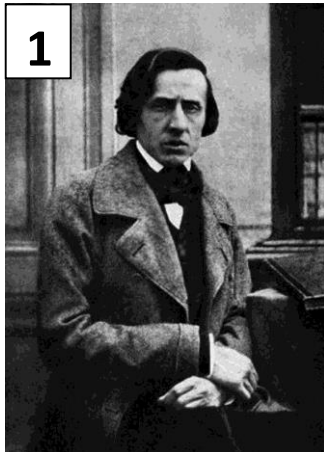
Przedstawione w tekście poglądy polityczne *księcia* można określić jako

- A. liberalne.
- B. socjalistyczne.
- C. konserwatywne.
- D. nacjonalistyczne.

Tekst i ilustracje do zadania 28.

Akcja filmu rozpoczyna się w Warszawie w przededniu wybuchu powstania. Dwudziestoletni bohater jest ulubionym muzykiem księcia Konstantego, na którego napady szale jedynym lekarstwem jest muzyka. Ojciec artysty, obawiając się o jego przyszłość w okupowanym kraju, wysłał go do europejskiej stolicy, która wkrótce stanie się głównym ośrodkiem Wielkiej Emigracji. Tam udaje mu się podbić salony dzięki protekcji baronowej Rotschild, która zaprasza go na jeden z organizowanych przez siebie słynnych wieczorków muzycznych.

Na podstawie: <https://film.org.pl/r/...-2002-121893/>

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 192.
[https://i.wpimg.pl/730x0/m.fotoblogia.pl/1-7705-\[...\]in-blue-68dd67a125.jpg](https://i.wpimg.pl/730x0/m.fotoblogia.pl/1-7705-[...]in-blue-68dd67a125.jpg)

...../3

Zadanie 28. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Młodość bohatera filmu przypadła na czasy bezpośrednio przed wybuchem powstania 28.1._____. W trosce o los i karierę syna ojciec posłał go do 28.2._____. Fotografię bohatera filmu, u schyłku jego życia, oznaczono cyfrą 28.3._____.

- 28.1.   A. kościuszkowskiego
          B. listopadowego
          C. styczniowego

- 28.2.   A. Londynu
          B. Rzymu
          C. Paryża

- 28.3.   A. 1
          B. 2
          C. 3

...../3

Zadanie 29. (0-3 pkt)

Spośród postaci oznaczonych literami A-E wybierz te, których biogramy zapisano poniżej. Do każdego biogramu dopisz właściwą literę.

- A. Piotr Ściegienny
- B. Hipolit Cegielski
- C. Edward Dembowski
- D. Ludwik Mierosławski
- E. Aleksander Wielopolski

29.1.	Jeden z najmłodszych podoficerów w powstaniu listopadowym. Członek Towarzystwa Demokratycznego Polskiego i Młodej Polski. Przywódca dwóch powstań w Wielkopolsce w 1846 i 1848 r. oraz pierwszy dyktator powstania styczniowego.	
29.2.	Założyciel warsztatu naprawy maszyn rolniczych, z którego powstała później największa w Poznaniu fabryka maszyn rolniczych i taboru kolejowego. W 1848 r. założył w Poznaniu pierwszy niezależny dziennik „Gazetę Polską”.	
29.3.	Z racji szlacheckiego pochodzenia, kontrastującego z radykalnymi poglądami społecznymi, nazywano go „czerwonym kasztelanikiem”. Organizator powstania krakowskiego. Zginął, gdy wojska austriackie otworzyły ogień do procesji patriotycznej w Podgórzu.	

Na podstawie: www.encyklopedia.pwn.pl

Mapa i tekst do zadania 30.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 64.

Bodźcem, który zainicjował przemiany, była klęska Rosji w wojnie z Turcją, Francją i Anglią. Pośród militarnych niepowodzeń zmarł Mikołaj I, a jego następca Aleksander II zawrzeć musiał niekorzystny dla strony rosyjskiej pokój. Przegrana wojna ukazała niesprawność aparatu państwowego Rosji, dowodząc, że mocarstwowa pozycja tego państwa opiera się na słabnących fundamentach. Poruszone klęską władze zliberalizowały nieco politykę wewnętrzną i zaczęły przygotowywać się do przeprowadzenia reform.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 445-446.

...../1

Zadanie 30. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy mapa i tekst dotyczą tej samej wojny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: TAK / NIE

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....

Ilustracja i teksty do zadania 31.

<https://www.bidder.com/auktions/niemczyk/browse?a=377&l=362951>

Tekst A

Lud rolniczy, spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność, a zatem najdzielniejszą kraju siłę, tak przez sprawiedliwość, ludzkość i obowiązki chrześcijańskie, jako i przez własny nasz interes dobrze rozumiany, pod opiekę prawa i rządu krajowego przyjmujemy [...].

Źródło: *Wiek ... w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 433.

Tekst B

Zalecam przeto Komisjom Porządkowym województw i ziem w całym kraju, aby następujące urządzenie do wszystkich dziedziców posesorów i miejsce ich zastępujących rządców wydały: [...] 2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna, że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi, i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił.

Źródło: *Wiek ... w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 455-456.

Tekst C

Komitet Centralny Narodowy ogłasza wszystkim synów Polski, bez różnicy [...] pochodzenia i stanu, wolnymi równymi obywatelami kraju. Ziemia, którą Lud rolniczy posiadał na prawach czynszu lub pańszczyzny, staje się od tej chwili bezwarunkową jego własnością, dziedzictwem wieczystym. Właściciele poszkodowani wynagrodzeni będą z ogólnych funduszy Państwa.

Źródło: *Wiek ... w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002, s. 230-231.

...../1

Zadanie 31. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, który z tekstów (A, B czy C) stanowi fragment dokumentu, do którego odnosi się ilustracja. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....

Tekst do zadania 32.

Czynnikiem, który silnie zaważył na gospodarczej sytuacji ziem polskich, stały się reformy uwłaszczeniowe. Inaczej przeprowadzono je w zaborze pruskim, inaczej w austriackim i rosyjskim. Władze Prus nie uważały uwłaszczenia za narzędzie walki z polskimi ziemiaństwem, akcję uwłaszczeniową rozciągnięto na kilkadziesiąt lat (zakończona została w połowie wieku), a właściciele majątków otrzymywali znaczne odszkodowania. Władze austriackie i rosyjskie poprzez reformę uwłaszczeniową osłabić chciały pozycję polskich ziemian oraz pozyskać sobie mieszkańców wsi. Zarówno w Galicji, jak i w Królestwie, uwłaszczenie było jednorazowym aktem urzędowym. Na mocy austriackich rozporządzeń z 1848 roku i rosyjskich z 1864 roku uwłaszczono wszystkich dotychczasowych użytkowników ziemi. W obu przypadkach ziemiaństwu wypłacano odszkodowania mniejsze niż w Prusach, przy czym czyniło to państwo, nie jak w zaborze pruskim bezpośrednio sami chłopci.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 472-473.

...../3

Zadanie 32. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Z tekstu wynika, że uwłaszczenie najwcześniej mogło objąć część chłopów zamieszkałych w okolicy **32.1.**____. Najwyższe odszkodowania otrzymali dotychczasowi właściciele ziemscy poddani władzy **32.2.**____. Konkretnie cele polityczno-społeczne, oprócz gospodarczych, w związku z uwłaszczeniem stawiały sobie władze państwowe z **32.3.**____ .

32.1. A. Wilna

B. Lwowa

C. Poznania

32.2. A. Habsburgów

B. Romanowów

C. Hohenzollernów

32.3. A. Berlina i Wiednia

B. Petersburga i Berlina

C. Wiednia i Petersburga

Tekst do zadania 33.

Nigdy obcy dyplomaci na żadnym dworze nie doznali tak entuzjastycznego przyjęcia, jak ci wszyscy ambasadorowie na dworze Drugiego Cesarstwa. Wśród kosmopolitycznego towarzystwa prym wiódł książę godnie reprezentujący cesarza Franciszka Józefa. Ciekawy stosunek łączył ambasadora z kawalerem Nigrą, reprezentującym króla Wiktora Emanuela, który pracował nad dopełnieniem zjednoczenia Italii. Obraz dyplomatów nie byłby pełny bez hrabiego Goltza. Był on szczerze oddany Bismarckowi, lecz nie pochwalał wszystkich jego posunięć. Pobiwszy Austrię pod Sadową, Prusy, pewniejsze własnej siły, za enigmatycznym uśmiechem ukrywały plany coraz śmielsze i coraz groźniejsze dla pokoju w Europie.

Na podstawie: H. Popławska, *Talerz z Napoleonem*, cz. I, Warszawa 1986, s. 176-178.

Zadanie 33. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst dotyczy sytuacji dyplomatycznej

- A. po zjednoczeniu Niemiec.
- B. przed zakończeniem obrad kongresu wiedeńskiego.
- C. pomiędzy proklamowaniem zjednoczenia przez Parlament w Turynie a bitwą pod Sedanem.
- D. pomiędzy wybuchem Wiosny Ludów a wyprawą „tysiąca czerwonych koszul” Garibaldiiego.

Tekst do zadań 34. i 35.

Tylko niektórzy ludzie mieli maszyny. Aby obsługiwać taką maszynę, nie trzeba było wiele umieć. W ciągu kilku godzin można było każdemu pokazać, jak ma się z nią obchodzić. Teraz stu tkaczy w mieście było bezrobotnych. Ale nim człowiek umrze z głodu razem z rodziną, gotów jest zrobić wszystko. Nawet pracować za głodową płacę, byle tylko utrzymać się przy życiu. Dawni tkacze, kowale, prządnicy, stolarze popadali w coraz większą nędzę i biegali od jednego fabrykanta do drugiego, szukając pracy choćby za grosze. Niektórych brała taka złość na maszyny, że szturmowali fabryki i niszczyli mechaniczne krosna, ale nic to nie dało. W 1812 r. Anglia wprowadziła karę śmierci za niszczenie maszyn. Wtedy znaleźli się ludzie, którzy uznali, że tak dalej być nie może. Że to niesprawiedliwe, żeby jeden człowiek tylko dlatego, że ma maszynę, traktował wszystkich innych gorzej. Uważali, że fabryki i maszyny nie powinny należeć do jednostek, ale do całego społeczeństwa.

Na podstawie: E. Gombrich, *Krótką historią świata*, Poznań 2017, s. 271-273.

...../1

Zadanie 34. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy tekst opowiada o przyczynach narodzin socjalizmu czy ruchu ludowego. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

...../1

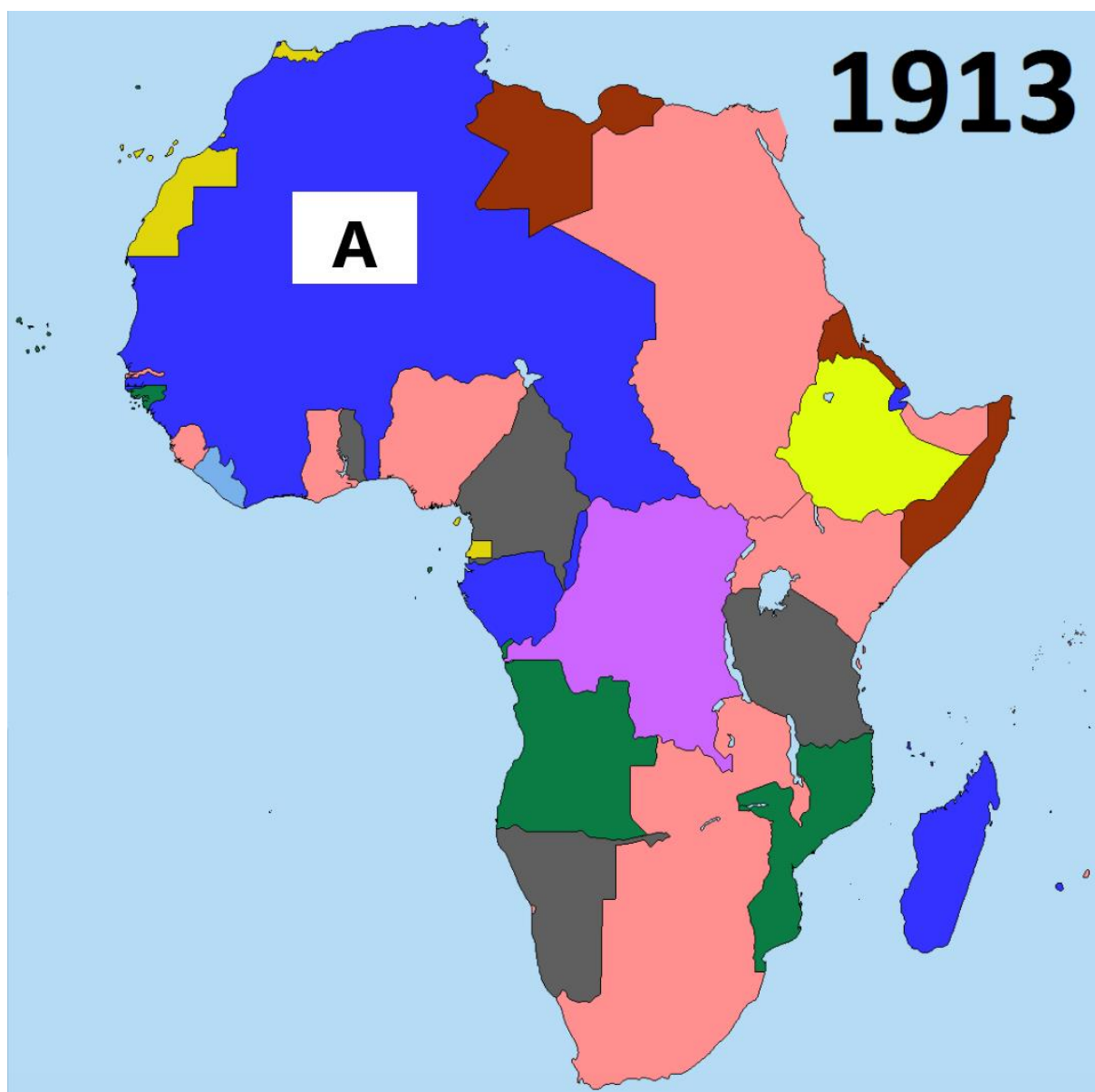
Zadanie 35. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Jednym z głosicieli poglądów, o których mowa w podkreślonym fragmencie tekstu, był Karol Marks.	P	F
Wymieniona w tekście Anglia była jednym z krajów, w których opisane przemiany zaszły najwcześniej w Europie.	P	F

Mapa do zadania 36.

Na podstawie: <https://d36tnp772eyphs.cloudfront.net/blogs/1/2017/11/Africa-after-colonization.png>

Zadanie 36. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Na schematycznej mapie Afryki z 1913 r. literą A oznaczono obszar kolonii

- A. brytyjskich.
- B. francuskich.
- C. niemieckich.
- D. hiszpańskich.